

Z Čelákovic do lázni

Na takový výlet není potřeba nic víc než dopoledne v Praze nasednout za pár korun do vlaku a po chvíli vystoupit na zastávce na severovýchodním konci Čelákovic. Jmenuje se to tady Jiřina. Proč, to se mi vypátrat nepodařilo ale je to milé a je odtud jenom kousek k Labi. Zastávka **Čelákovice – Jiřina** je modernizovaná, čistá a pěkná, stejně jako celé okolí. Že je ve městě důležitým dopravním prostředkem kolo, poznáte již u vlaku, úschovna je součástí zastávky a na cyklisty je dobré dávat pozor všude.

Cestou k řece mjíme původní domkářskou zástavbu, ale čas se zastavit nedá tak i tady ji nahrazují moderní soukromé stavby. Ty po chvíli končí, a střídá je místní průmysl. Ale nečekejte kouřící komíny fabrik. Čelákovice se dávno staly městem moderního průmyslu. Továrna, kolem které procházíme se chlubí výrobou kvalitních zrcadel a navazujícího sortimentu. To hlavní, to je ale v **Čelákovických strojírenství**.

Jsme na konci města a před námi se tyčí k nebi dvě zajímavé kovové konstrukce. Na nich je zavěšená betonová lávka přes Labe na ostrov Grado. U nájezdu na lávku je zastavení **Naučné stezky údolím Labe**. Všechny zajímavosti k této unikátní stavbě jsou tady popsány na informačních panelech. Z těch nejzajímavějších je ocenění zavěšené lávky přes Labe od Amerického betonářského institutu v soutěži **Excellence Awards 2015** za vynikající a inovativní provedení stavby. Zástupci Čelákovic a projektové společnosti Pontex si pro ocenění dojeli až do dalekého coloradského Denveru.

Součástí naučné stezky je také základní kámen cyklostezky, která přes lávku vede na **ostrov Grado**. Měří 22 kilometrů a sleduje všechno zajímavé v okolí, končí v Lysé nad Labem.

Řekli jsme si také něco málo o historii ostrova Grado. Vznikl kdysi rozdělením Labe. Letos to bylo 100 let, kdy se začala psát jeho slavná historie. Upravili zde tři kilometry břehů na písčivé pláže, nikde nic tak rozsáhlého vhodného ke koupání nebylo. Důležitá byla i blízkost hlavního města. Z Prahy sem byly vypravovány zvláštní vlaky, přijížděly právě na to malé nádraží, na kterém jsme před chvílí vystoupili. O nedělích se na Gradu sešlo i několik tisíc koupajících. Vznikla dokonce lázeňská společnost **České Grado**. Byly to pěkné časy ale brzy měly skončit. Přišla hospodářská krize a další události. Sláva odešla, ale ostrov nikam nezmizel, pláže zarostly vodními rostlinami, zůstala příroda, spousta chatiček a hospoda Grado.

To vše je 100 let stará historie, nás ale zajímá přítomnost a tak jsme vyrazili po té naučné stezce směrem ke zdymadlu Čelákovice z roku 1937. Jeho výstavba souvisí se zánikem slávy koupání na Gradu. Rozdělení Labe bylo zaslepeno a tak vzniklo mrtvé rameno bez proudění vody. Dnešní zdymadlo má pohyblivý jez, plavební komoru, dva rybí přechody a jeho součástí je i mlýnský náhon a dvě malé vodní elektrárny. Je to vodní dílo umožňující **splavnost Labe**. Pomáhá přežít rybám a ještě k tomu vyrobí trochu dnes tolik potřebné energie.

Na čas opouštíme řeku a podle mohutného mlýnského náhonu jsme se vydali na Hrádek.

Již z dálky je vidět věž děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie. Střeží jej velmi stará státem chráněná lípa. Kostel v husitských válkách zcela pobořený byl během 18. století opraven v duchu románské architektury. Tvoří vlastně jeden celek s vedlejší středověkou tvrzí a mlýnem se starou historií.

Branka do tvrže je otevřena a tak jsme vešli. Nízká zídka umožňuje pohled do mlýna, ten původní tu byl prý již ve 13. století. Dnes je tu umístěna jedna ze dvou malých vodních elektráren. Na dvoře tvrže jsou staré náhrobky a hřbitovní artefakty.

Ve středověké gotické tvrzi je umístěno **Čelákovické vlastivědné muzeum** a městské informační centrum. Současný stav tvrze je výsledkem úprav po roce 1980. Po té byla zpřístupněna muzejní expozice. Nejcennějším exponátem je skutečná rarita, vůbec nejstarší evropský nález zlatého šperku. Zlatá náušnice z doby 3 tisíce let před naším letopočtem, ta byla nalezena na katastru lázní Toušeň.

Tvrzí jsme prošli do parku, to je přece krása podzimního času. V parku v pěkné vile sídlí městská knihovna, kolem ní jdeme směrem do centra Čelákovic. V Rybářské ulici v malém parčíku pod břízkami jsme se zastavili u nenápadného, ale zajímavého objektu. Je to smírčí kámen. Takové kameny nebo kříže se občas objevují v Čechách i na Moravě v místech kde se v minulosti stala vražda. Pachatel byl tehdy povinen na místě zločinu takový objekt s křížem vystavět jako místo pokání a smíření.

Projít rekonstruovaným původním venkovským stavením je také pěkný zážitek

Chystáme se opustit Čelákovice, jednou z ulic míříme ven z města do území rybníků, tůní, bažin a tajemných cestiček mizících kdesi v houštích, do území mezi Čelákovicemi a lázněmi Toušeň. Někde tady je místo kde se těží sirno železitě bahno pro lázně v Toušeni. Jmenuje se **Labiště** a máme jej prý hledat někde za šestou tůní. Odbočit tady ze zpevněné cesty ale není radno. Necháváme tedy bahno v klidu a podle obrovského jezera se zajímavým názvem **Mezi mosty** jsme se dostali opět na stezku podle Labe.

Řeka je dnes klidná, působí jako zrcadlo a v něm se odráží objekt kdysi pro Prahu jeden z nejdůležitějších. Vodárenský komplex Kárané. Dnes je to technická, industriální památka, krásná, vzorně udržovaná.

Teď jsme doslova obklopeni vodou. Vlevo obrovské jezero, vpravo klidná labská hladina a před námi podle cesty **Přírodní památka duby a topoly u Labe**. Státem chránění velikáni, odhadnout jejich stáří se neodvažuji. Zázrak přírody.

Před námi další zajímavost, zase trochu jiná lávka pro pěší a cyklisty. Je to vlastně také malý zázrak, málokdy se stává, aby se někdo složil na tak drahou stavbu a přece se to tady stalo. Na stavbu se složily obce Toušeň, Zápy, Kárané a Nový Vestec. Po lávce vede cyklostezka Greenway Jizera. Nejen že přivádí do okolních obcí turistický ruch, ale ještě přenáší přes Labe plynové potrubí.

Labe nás tedy dovedlo do Toušeně a hned na místo v dávných dobách víc než významné, k brodu přes Labe. Historické cesty sever – jih vedly právě tudy. A mění se také charakter cesty podle řeky, je to spíš park než cesta, však jsme také v lázních a je to znát. Lavičky odpadkové koše a neskutečně krásné vrby, brčálově zelené, jakoby neměly nikdy opadnout.

Naše putování podle Labe končí, teď jsme vstoupili do lázeňského Parku profesora Procházky, dětského lékaře a infektologa který se zabýval dětskou obrnou a očkováním proti ní. Sám byl vlastníkem parku a přilehlé Skleněné vily ještě ve druhé polovině 20. století. Na vyvýšenině uprostřed parku stával kdysi dnes zaniklý hrad Toušeň. Jeho hlavním posláním bylo střežit právě brod přes Labe, důležitou obchodní cestu.

Všechno jednou končí i cesta mezi Čelákovicemi a lázněmi Toušeň, trochu se protáhla, turistická pěšina mezi jezery Malvíny a Mezi mosty byla pro hluboké bahno neschůdná, ze šesti kilometrů bylo sedm, ale zvládli jsme to. Za krásného podzimního počasí čekáme na autobus který by nás měl dovést k vlaku do Prahy.

V Čelákovicích a Lázních Toušeni 11. listopadu 2022, výlet připravili Mirek a Zdenka Bernátovi, kronika Mirek, fotografie pro kroniku pořídily Lýdie Stoupová, Hana Mašková, Vendula Bukalová

